

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ СИТУАТИВНОСТІ ПІД ЧАС РОЗВИТКУ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ.

Н. Діденко

Кафедра німецької мови

Херсонський державний університет

У статті розглядаються основні засади комунікативного методу під час навчання іноземній мові. Автор робить спробу більш детально розглянути такий принцип даного підходу як ситуативність.

Ключові слова: іноземна мова, комунікативний метод, ситуативність, комунікативна компетентність.

В статье рассматриваются основные принципы коммуникативного метода при обучении иностранному языку. Автор делает попытку более детально рассмотреть такой принцип данного подхода как ситуативность.

Ключевые слова: иностранный язык, коммуникативный метод, ситуативность, коммуникативная компетентность.

The article deals with the basic principles of the communicative method. The author makes an attempt to more thoroughly examine the following principle of this approach as situational.

Key words: foreign language, communicative method, situational, communicative competence.

В останній час все більшого розповсюдження набуває поняття «глобалізація», яке можна зустріти в будь-якій сфері людської діяльності. І хоча появу цього терміну пов'язують з ім'ям американського соціолога Р. Робертсона, який в 1985 році першим дав визначення поняття "глобалізація", до цих пір

немає єдиного визначення та єдиної відповіді, у чому полягає її суть. Проте тенденція, яку охоплює це поняття, багато в чому визначає вигляд нашого майбутнього.

Глобалізація формує нову еру взаємодії між націями, економічними і політичними системами та між людьми. Інтелект, знання, технології стають найважливішими активами. Інформаційна революція, що базується на поєднанні комп'ютера з телекомунікаційними мережами, докорінно змінює життя людей. Вона стискає час і простір, відкриває кордони, надає можливість зав'язувати та підтримувати контакти в будь-якій точці земної кулі. Таким чином, *глобалізація* – це сучасна форма міжнародних відносин, яка характеризується поширенням взаємозалежності між країнами в економічній, політичній і культурній сферах.

Оскільки наша держава перебуває в стані перетворень, обумовлених вимогами часу, процесом глобалізації та розширенням міжнародних зв'язків, це сприяє зростанню інтересу до іншомовного спілкування, культури іншомовної комунікації, проблем навчання іноземної мови. Німецька мова є однією з найпоширеніших мов міжнаціонального спілкування. Україна підтримує тісні економічні та культурні стосунки з німецькомовними країнами та обрала шлях євроінтеграції, що викликає нагальну потребу у підготовці фахівців для роботи у сфері бізнесу, торгівлі, економіки, які здатні співпрацювати із закордонними партнерами. Вихід нашої країни на Європейський ринок та стрімкий розвиток міжнародних відносин не тільки відкривають нове поле діяльності перед перекладачами та філологами, але й ставлять їх в умови гострої конкуренції, що веде до посилення жорстких вимог до представників цих професій. Отже, зважаючи на дані вимоги, перед викладачами вищих навчальних закладів також постають підвищені завдання.

Слід зауважити, що в останній час навчання іноземних мов зазнало кардинальних змін і на сьогоднішній день набуло прикладного характеру, в той час як раніше воно було порівняно теоретизованим. Функції викладача в освітньому процесі зазнали значних змін. На зміну вчителю-ментору, вчителю-

диктатору прийшов учитель-спостерігач, учитель-посередник, та керівник. [1, с. 3]. Загальновідомим є також той факт, що в останній час навчання іноземним мовам взагалі та німецькій мові зокрема будується переважно на комунікативній дидактиці, яка є основною та вважається найбільш перспективною та спрямованою на практику спілкування. І навіть ті, хто нечітко уявляє собі, в чому цей метод полягає, впевнені, що він є найбільш прогресивним та ефективним методом навчання іноземній мові [4, с. 67]. Звісно, усне мовлення будь-якої грамотної людини значно відрізняється від письмового: зазвичай в усному спілкуванні ми не використовуємо довгих речень та конструкцій умовного способу дії. Однак, не слід вважати, що комунікативний метод призначений лише для легкої світської бесіди. Той, хто хоче бути професіоналом у певній галузі, регулярно читає публікації за своєю тематикою в іноземних виданнях. Володіючи достатньо великим словниковим запасом, він легко орієнтується в тексті, проте підтримувати бесіду з іноземним колегою на ту ж тему йому коштує колосальних зусиль. Комунікативний метод повинен, перш за все, усунути страх перед спілкуванням.

На жаль, не можна сказати, що вже визначені та сформовані всі закономірності, що дозволяють ефективно використовувати комунікативний метод при навчанні іноземним мовам. Вищезазначений метод ще не досліджений певним чином попри достатньо багатий досвід методичної організації комунікативно-орієнтованого навчання іноземній мові (І.Бім, Г.Ведель, Г.Відоусан, П.Гурвич, І.Зимня, Г.Китайгородська, В.Кузовлев, О.Леонтьєв, У.Літлвуд, Є. Пассов, Г. Піфо, Т. Сірик, Н.Скляренко та. ін.).

Представник комунікативного методу Є.Пассов вважає, що комунікативність полягає в тому, щоб організувати процес навчання іноземним мовам таким чином, щоб за основними своїми якостями воно було б подібне до процесу спілкування.[4, с. 36]. В якості мінімальної одиниці, яка інтегрує в собі відповідні мовні елементи для процесу комунікації, розглядається мовленнєвий акт, в якому здійснюється спілкування і який визначається як акт спільної міжсуб'єктної діяльності для вирішення соціально-мовленнєвої задачі, в якій

індивідуальні потреби, мотиви, цілі, результати та оцінки перетворюються в нову реальність, в спільну мотиваційно-цільову установку взаємодіючих між собою операцій – це акт соціально-мовленнєвої взаємодії. [3, с.13].

Комунікативність слугує для того, щоб процес навчання іноземній мові протікав в умовах спілкування, тобто в адекватних умовах. Серед цих умов методисти виділяють наступні: врахування всіх індивідуальних характеристик студентів, мовленнєву спрямованість процесу навчання, функціональність навчання, ситуативність спілкування та постійну новизну процесу навчання іноземній мові. Ми хотіли б більш детально розглянути таку умову як ситуативність спілкування

Ситуативність як принцип в загальних рисах означає, що процес навчання іноземній мові відбувається на основі та за допомогою ситуацій. В.Скалкін та О.Яковенко також підтверджують той факт, що як засіб спілкування усне мовлення необхідне в певних комунікативних ситуаціях, котрі є вихідним моментом при структуризації змісту навчання усному мовленню [5, с. 3]. Н.Гез підкреслює, що «ситуація як основа вербального спілкування являє собою сукупність мовленнєвих і немовленнєвих умов, необхідних та достатніх для здійснення мовленнєвої дії» [2, с. 249].

Отже, ситуація – це така динамічна система взаємовідносин між комунікантами, яка завдяки її відбиттю в свідомості породжує особистісну потребу в цілеспрямованій діяльності та живить цю діяльність .

Як зазначалося вище, однією з необхідних умов навчання іншомовної культури є потреба в спілкуванні іноземною мовою. Однією з перепон для реалізації даної умови є, на думку більшості викладачів, тематична організація процесу навчання іноземним мовам. Як би ми не намагались створити на занятті, наприклад, ситуації «Im Restaurant» або «Beim Arzt», і викладач і студенти прекрасно усвідомлюють штучність таких ситуацій. І як би ми не намагались наблизити такі ситуації до реальних, все одно це буде псевдокомунікацією.

Справжня потреба в комунікації іноземною мовою в аудиторії може бути викликана за допомогою ситуацій, в основу яких покладено соціальні, моральні, естетичні та ін. цінності. Вищезазначені цінності пов'язані зі ставленням до інших людей, дружби, кохання, природи, мистецтва, тощо. Вони залишаються справжніми незалежно від місця, де відбувається їх обговорення: наприклад, всім та будь-де було б цікаво обговорити останні новини, художній або документальний фільм, телевізійну програму, проаналізувати вчинки літературних персонажів або реальних людей та ін. В навчальному процесі різноманітні ситуації такого плану можна побудувати навколо спільної проблеми, сформованої шляхом подання аудіо-чи відеоепізоду на початку заняття, або за допомогою інших засобів. Дані ситуації повинні сприяти формуванню у студентів різних думок та не мати єдиного вірного рішення. Обговорення подібних ситуацій дозволить зіштовхнути різні думки, викличе потребу відстоювати свою точку зору, тобто потребу в спілкуванні іноземною мовою.

Забезпечення студентів мовленнєвим матеріалом для висловлення думок в різних ситуаціях спілкування потребує ретельного відбору та організації, спрямованих на врахування особистісних потреб студентів у спілкуванні. Такий підхід не означає повної відмови від використання тематичного мовленнєвого матеріалу, проте цей матеріал потрібно відбирати з врахуванням специфіки відповідних ситуацій та розподіляти в залежності від потреби в його використанні під час спілкування. Принципово важливим є також той факт, що при комунікативному підході ситуативне використання мовленнєвого матеріалу має відбуватися не на завершальному етапі – ситуативність має застосовуватися на всіх етапах засвоєння мовленнєвого матеріалу та на всіх ступенях навчання іноземній мові.

Ми можемо зробити висновок, що такий важливий принцип комунікаційного методу як принцип ситуативності покликаний, у першу чергу, усунути страх перед спілкуванням та передбачає максимальне занурення в мовний процес. Даний метод орієнтований на розвиток не тільки мовленнєвих

навичок, але також креативності та загального кругозору. Отже, весь навчальний процес повинен бути ситуативно змодельованим, щоб студент виявляв глибину своїх знань у різних сферах життя суспільства.

Література:

1. Баграмова Н.В. Коммуникативно-интерактивный подход как способ повышения овладения иностранным языком // Материалы XXXI Всероссийской научно-методической конференции преподавателей и аспирантов. – Вып 18. – с. 3-6
2. Гез Н. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика Учебное пособие. — 3-е изд., стер. — М.: Академия, 2006. — 336 с.
3. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. – М., 1989. – 222 с.
4. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М., 1985. – 208 с.
5. Скалкин В.Л., Яковенко О.И. К вопросу ситуативно-тематической организации материала устной речи как средство стимуляции изучения иностранного языка в школе // Иностранные языки в школе. -1990. - №6. – С.3-7.

IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF SITUATIONAL DURING THE DEVELOPMENT OF SPEAKING SKILLS A FOREIGN LANGUAGE

N. Didenko

Department of German language

Kherson State University

